

KIKE CRESPO

«NO ES POT CONSERVAR CORRECTAMENT EL MEDI AMBIENT SI LA POBLACIÓ VIU EN LA POBRESA»

María Iranzo

El biòleg argentí estudiarà, juntament amb investigadors de la Universitat de València, les amenaces que pesen sobre els mamífers marins de la Patagònia, entre les quals s'inclou el turisme

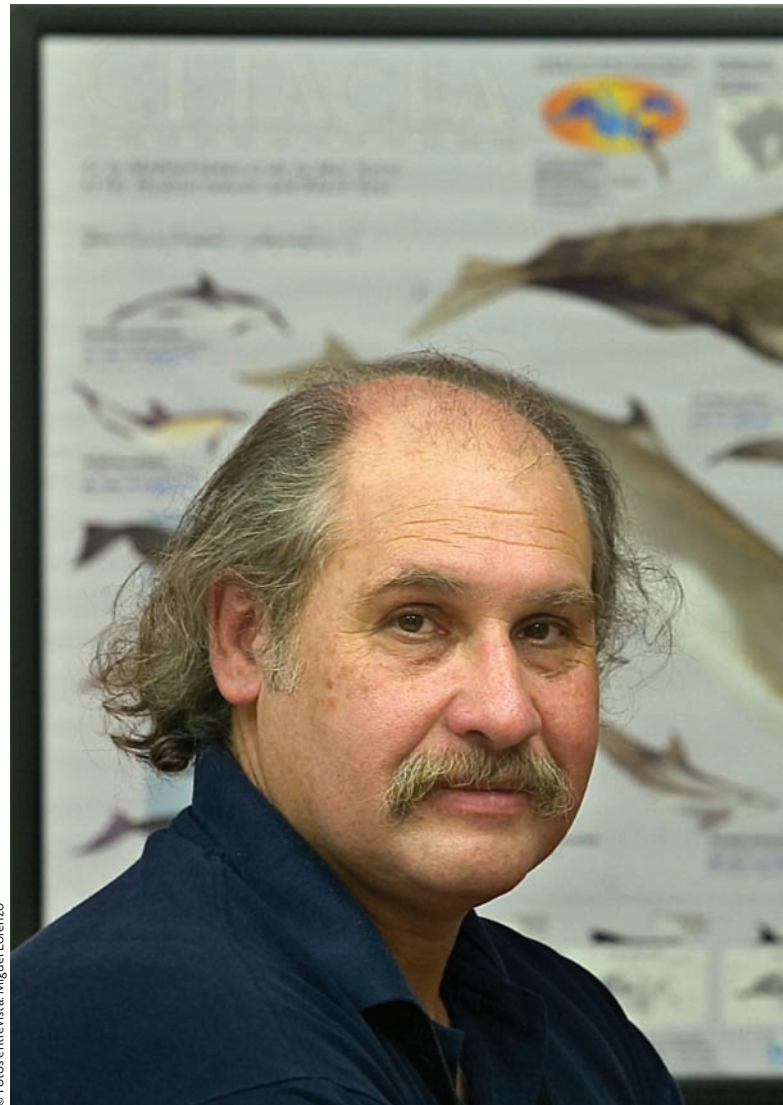
Més de quinze anys avalen la relació professional i personal del biòleg argentí Enrique Crespo (Buenos Aires, 1952) amb la Universitat de València. L'últim projecte conjunt concertat és l'estudi de les amenaces per a la conservació dels mamífers marins que investigadors valencians emprendran a la Patagònia amb la col·laboració del Centro Nacional Patagónico, on treballa el professor Crespo. Tots els diversos programes d'investigació comuns s'han enriquit del seu coneixement de l'ecologia de les poblacions marines, focalitzades en l'efecte de l'activitat pesquera i les noves pràctiques turístiques. A més, la seua experiència en un hàbitat relativament sa i conservador de les espècies com és la Patagònia representa un important contrapunt a les pràctiques explotadores que avui trobem al mar Mediterrani. L'any 2003 Enrique Crespo va rebre la càtedra UNESCO d'Estudis per al Desenvolupament de la Universitat de València.

Quan comença la seua relació amb la Universitat de València?

La meua relació amb la Universitat de València ve de llarg. Començà l'any 1989, quan el professor Juan Antonio Raga visità els laboratoris del Centro Nacional Patagónico, on jo treballa. El 1992 vaig ser jo qui va venir a Espanya, i des d'aleshores hem dirigit projectes conjunts, aprofundint en la nostra vinculació i generant condicions de treball per a becaris en el marc de convenis entre la Universitat de València i el Centre Nacional d'Investigacions Científiques i Tècniques CONICET, organisme anàleg al CSIC a Argentina.

Quins serien alguns d'aquests programes d'investigacions comuns que han permès l'enriquiment mutu?

Des de fa temps la Universitat de València ha desenvolupat coneixements amplis sobre els efectes dels paràsits en els mamífers marins i, per consegüent, en les xarxes tròfiques. Nosaltres no teníem cap precedent en aquests estudis i van ser ells els qui van començar a formar-nos en aquest assumpte. Per la nostra part,

© Fotos entrevistista: Miguel Lorenzo

«L'ECOTURISME A LA PATAGÒNIA GENERA ANUALMENT VORA 200 MILIONS DE DÒLARS, I UNA DE LES ACTIVITATS MÉS POPULARS ÉS L'OBSERVACIÓ DE DOFINS»

nosaltres sempre hem treballat l'ecologia de poblacions, i dins d'aquesta, l'ecologia del comportament i els efectes perturbadors de les noves activitats turístiques. L'ecoturisme a la Patagònia genera anualment vora 200 milions de dòlars, i una de les activitats més populars és l'observació de dofins. Les autoritats provincials ens encarregaren un estudi de l'impacte del turisme en el comportament d'aquests animals i per això generarem aquesta línia de treball.

El nostre ha estat un treball d'enriquiment mutu en coneixements propis de cada institució, però a més

hem participat conjuntament en diversos programes d'investigació a llarg termini, com per exemple l'estudi d'albiraments aeris de cetacis i tortugues finançat per la Secretaria de Medi Ambient espanyola l'any 1999. Aquest treball (comptar des de l'altura d'un avió els membres d'una bandada marina) ens permet estimar l'abundància de població, i a partir d'aquí, tenint en compte la part de membres afectats per un determinat factor (paràsits o activitat humana) i els grups d'edat afectats, calcular el percentatge d'incidència d'aquest factor negatiu en la població.

Actualment la Fundació BBVA ens ha atorgat, entre quasi 181 institucions, el finançament necessari per emprendre l'estudi de les amenaces que, en aigües de la Patagònia, sofreixen els mamífers marins, especialment el dofí fosc, la *tonina overa* (dofí de Commerson, *Cephalorhynchus commersonii*) i el lleó marí sud-americà. El projecte estarà dirigit pel biòleg valencià Juan Antonio Raga i començarà el pròxim gener.

Com afecta el canvi global els mamífers marins?

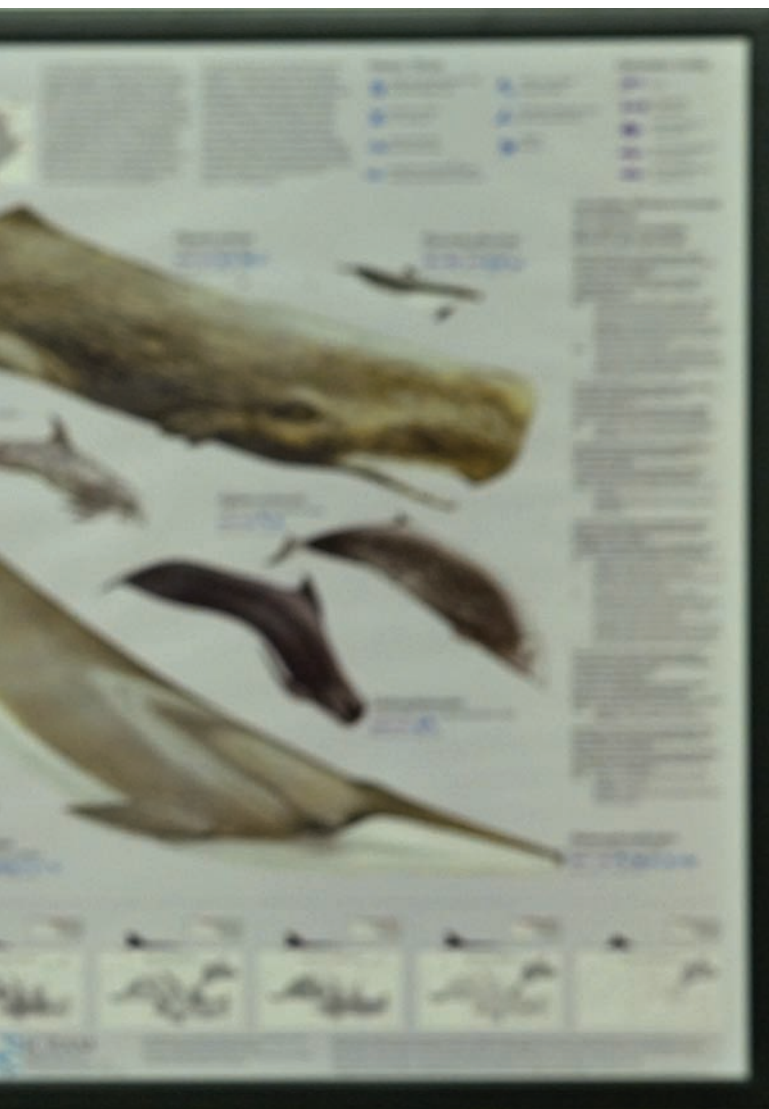
Els efectes del canvi global encara són desconeguts, perquè no disposem de grans sèries de temps amb dades per poder comparar. En alguns llocs geogràfics sí que disposen de més de cent anys de registres, però en canvi, alguns països amb prou feines tenen informació recent i és difícil extraure'n cap conclusió. De totes maneres, tot sembla indicar que l'escalfament del planeta i el consegüent desequilibri dels ecosistemes (modificació de la quantitat de salinitat, de la composició química dels oceans) acabarà repercutint en els mamífers marins. Si augmenten les temperatures, varia el seu equilibri tèrmic, i això condueix a la readaptació en poques generacions i a l'extinció local en algunes zones.

...I la modificació de les rutes migratòries?

És impossible predir les rutes migratòries; però és evident que els mamífers que viuen als casquets polars, adaptats a temperatures extremes, no trobaran cap lloc més fred per emigrar. Per tant, adaptaran la seua fisiologia a una temperatura més elevada o sucumbirà la població.

Com s'observen aquests canvis climàtics a la Patagònia?

La Patagònia és una de les zones menys poblades del planeta. Amb una superfície similar a la de la Península Ibèrica, hi viuen vora 500.000 persones. Per tant, continua sent una de les regions menys afectades, que no vol dir que no haja estat afectada pel canvi global, sinó que la influència humana en l'ecosistema no és important. En els segles XVIII i XIX la sobreexplotació d'espècies, com les balenes i foques, pels anglesos, atrets pel

**«EL PODER DE CAPTURA AVUI
ÉS MOLT SUPERIOR AL DE RECUPERACIÓ
POBLACIONAL.»**

seu valor pelleter, va ser molt impactant, però avui s'ha aconseguit recuperar i conservar tots aquests grups de població. És una zona neta, amb un turisme basat en la natura i practicat per gent conscienciada que vol veure ambients sans.

Quines diferències hi troba amb el Mediterrani?

Són mars distints. Ací, al Mediterrani, és freqüent veure fem plàstic flotant a les aigües, i no solament prop de les costes, sinó, fins i tot, a més de 30 milles mar endins. Unes deixalles que tarden a degradar-se moltíssims anys. A la Patagònia, la pesca també llança residus, com en qualsevol lloc, però es difícil trobar aquesta quantitat de fem. En general, el medi es conserva en millor estat. També hem de tenir en compte que el Mediterrani ha estat explotat per una gran població durant milers d'anys d'història, i a la Patagònia l'impacte humà no es fa palès fins el segle XVIII amb l'arribada dels anglesos. Fins aleshores les poblacions aborígens, basades en una caça molt primitiva i rupestre de mamífers i aus, no causaven impacte rellevant i agressiu en la població marina.

Quines són les espècies en perill d'extinció en aquests moments?

Sense arribar a l'extinció, he de reconèixer que les balenes han estat una espècie durament afectada per la caça, que ha passat dràsticament de 100 milions d'exemplars a 4 o 5 milions en l'actualitat, una reducció notable per a una espècie que presenta una taxa de recuperació del 7% anual. També la foca o llop marí, com deia abans, ha estat molt explotada pel seu valor pelleter, i pràcticament es va extingir al segle XIX. No obstant això, la política de conservació iniciada en el segle XX ha permès que avui la població estiga en ple creixement, prop de recuperar els valors originals més propers, ja que en la majoria dels casos se'n desco-neix la població primigènia.

Quines són aleshores les mesures necessàries per a protegir els mamífers marins?

La conservació de la població s'emmarca dins de la conservació de l'ecosistema general. Hem d'integrar l'home i la seua economia en la gestió del seu ecosistema. L'equilibri poblacional representa acceptar certs costos, com, per exemple, conviure amb altres depredadors que configuren la cadena tròfica, conservar la població en una abundància mínima que li permeta continuar subsistint. Hem de buscar l'equilibri entre l'aliment humà i l'aliment de la resta de poblacions. El més greu és que l'acció humana en tot el planeta es multiplica pels efectes de la nova tecnologia. No és la

mateixa, aquella pesca que es guia per la intuïció, que la nova activitat pesquera basada en el poder de vaixells altament tecnològics que disposen d'elements de detecció acústica per trobar bancs de llagostins o anxoves, i avions per inspeccionar la zona, que confirmen als vaixells la seua ubicació. El poder de captura avui és molt superior al de recuperació poblacional.

Fins a quin punt és cert que la presència dels mamífers marins afecta la pesca?

No crec que espanten la pesca. Sí que és cert que en poblacions reduïdes per la sobrepesca pot parèixer que augmenta en forma relativa l'efecte dels depredadors. Però no és un problema dels mamífers marins, sinó de l'acció de l'home sobre la grandària natural d'aquestes poblacions. Per exemple, a la Patagònia es pesquen 1.200.000 tones de lluç l'any i el llop marí consumeix unes 50.000 tones anuals. Amb l'activitat pesquera les captures s'han vist reduïdes a 200.000 tones, és a dir, la captura disminueix la població de lluç per sis, i en canvi es dona la sensació que el llop marí participa activament en aquest decreixement.

Quin és el paper real dels distints convenis de protecció de la vida silvestre a nivell internacional?

Molts queden en la lletra, de fet, alguns països ni els signen. I quan no es porten a la política activa i es converteixen en acció concreta, els convenis no serveixen per a res. Encara que en certa mesura es relacionen, s'enfoquen a qüestions massa particulars i limitades. Així, per exemple, tenim el conveni de Biodiversitat o el conveni d'espècies migratòries firmat a la Convenció de Bonn per diversos estats, però les espècies no coneixen límits polítics entre nacions. Els *chorlos* emigren diàriament de l'hemisferi nord al sud, fan una mitjana de 10.000 quilometres cada dia! Signar convenis que els protegeixen al Canadà i a l'Àrtic no té sentit ni cap transcendència si després es desprotegeixen en altres àrees altament migratòries.

I quina hauria de ser la relació existent entre pobresa i conservació de la biodiversitat?

El tema de la pobresa està íntimament relacionat amb la distribució de la resta de recursos. Té a veure amb una decisió global de l'estat en la distribució de les rendes. No es pot conservar correctament el medi ambient si la població viu en la pobresa. És un problema polític. No crec que els polítics s'equivoquen, només que fixen prioritats distintes a les que la gent espera, a les d'interès comú. ☺

María Iranzo. Llicenciada en Periodisme, Universitat de València.

SUBSCRIU-TE A MÈTODE

Ara pots subscriure't a Mètode, omplint i enviant-nos aquesta butlleta (o bé una fotocòpia) a la redacció de la revista o des del web de Mètode: <http://www.uv.es/metode> omplint el formulari de subscripció (i enviant-nos una fotocòpia de l'ingrés).

Mètode: Jardí Botànic de la Universitat de València. C/ Quart, 80 46008 València (ESPANYA)

Tel.: 34 96 315 68 28 - 96 315 68 00

Fax: 34 96 315 68 26

SUBSCRIPCIONS: Tel.: 34 96 386 65 41

Encara no coneixes l'edició electrònica de Mètode?

A través de la pàgina web de Mètode pots accedir als números que més t'interessen.

Pots navegar dins de totes les seccions..., llegir els articles més interessants..., veure les fotos que els il·lustren.

També et pots subscriure a Mètode omplint el formulari de subscripció.

<http://www.uv.es/metode>

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Vull subscriure'm a la revista Mètode durant un any

Preu de subscripció anual (4 números l'any): 18 € per a Espanya, 25 € per a l'estranger

FORMES DE PAGAMENT:

XEC (a nom d'"Universitat de València - Revista Mètode")

INGRÉS DIRECTE

Nº de compte: 2077-0735-89-3100159143

(a nom d'"Universitat de València - Revista Mètode")

Es prega enviar fotocòpia de l'ingrés

REBUT DOMICILIAT EN EL MEU COMPTE CORRENT

(20 dígits)

(en aquest cas la renovació, si no s'indica el contrari, serà automàtica)

TARGETA DE CRÈDIT (Data de caducitat /)

Núm. de la targeta

CONTRAREEMBORSAMENT

Enviant-nos aquesta butlleta a la redacció de la revista (amb una fotocòpia de l'ingrés): **Mètode: Jardí Botànic de la Universitat de València. C/ Quart, 80. 46008 València.**

Nom i cognoms (nom fiscal)

DNI

Telèfon

Domicili

Codi Postal

Població

Adreça electrònica

(DATA I SIGNATURA)